

Telezinea

Gaur egun telebista da zinemaren euskarririk nagusietakoa eta zenbaitek uste dezake «telezinea» telebistaz ematen den zinema dela. Hala ere, orain dela hogeitun urte eskas erabat besterik zen. ETB 1983an indarrean jarri zenean, telezinea lehiobako gela ezkutu batean zegoen makina zen, inor gutxiri erakusten zitzaion arren programazioaren ardatza, bihotza eta ezinbesteko gunerik garrantzitsuenetakoa zena.

Garai hartan merkatuan zeuden fikzio-ekoizpenik gehienak zeluloidez banatzen ziren eta telezinea zen —eta da— jatorrizko film-sistema bideo bihurtzeko modua, nitrozululosa-pelikula elektroibanda bilakatzen duena hain zuzen ere. Makina edo tramankulu bat besterik ez, baina bi aro teknologikoren arteko zubigintza egiteko aproposa.

Telezineari esker, telebistak zinema-ekoizpena bereganatu ahal izan zuen hasieratik beretik. Sinesgaitza dirudien arren, telebista asmatu aurreko filmoteka guztia ezezik, telebista nagusitu ondoko zenbait telesail ospetsu ere —*Dallas* edo *Magnum*, kasu— zeluloidetan banatu ohi ziren eta, telezineari esker, telebistaratu.

Orain, hogeitun urte geroago, telezinea ia-ia museorako pieza baino ez da, Euskadiko Filmategiaren eskakizunak eta dokumentu historikoak edo izan ezik, telebistak eskaintzen duen programazio arrunt guztia bideoz banatzen baita. Baina, hala ere, udazkeneko, Donostiako Zinemaldiarekin batera, telezine zaharra sasoi bateko protagonismoaz jabetzen da, premiazkotzat sentitzen du bere burua, aurreko hamaika hilabeteetan hartutako hautsak asintzen ditu eta, arin asko, lanean jartzen da, gaztaroan bezainbateko harrotasun eta distiraz.

Izan ere, Donostiako Zinemaldiaren «trailerrak» nekez iritsiko lirateke telebistetako albistegi eta programetara baldin ETBren telezinea aukera-maukeran ez balego

eta, beti ere, bere ekarria eskaintzeko gertu ez balego. Donostiako Zinemaldiak badu, segurutik, zer eta zein omen-
du, baina Iurretako telezinea eta bere aingeru guardakoa, Karmelo Ezeiza, haren historia isilaren parte dira eta me-
reziko lukete, batak zein besteak, aipamentxoren bat.

Zinemazalearen soslai

Zinemara joan ohi denaren profila (%)

	<i>Araba</i>	<i>Bizkaia</i>	<i>Gipuzkoa</i>	<i>EAE</i>	<i>Madril</i>	<i>Bartzelona</i>
Sexua						
<i>Gizona</i>	51,7	47,4	49,2	48,6	47,6	48,8
<i>Emakumea</i>	48,3	52,6	50,8	51,4	52,4	51,2
Adina						
<i>14-19</i>	4,1	6,7	8,2	6,8	7,9	7,5
<i>20-24</i>	7,5	8,1	8,7	8,2	9,2	8,6
<i>25-34</i>	20,3	18,9	17,7	18,7	21,3	20,4
<i>35-44</i>	18,9	18,9	16,6	18,2	18,5	18,2
<i>45-54</i>	14,6	15,1	16,7	15,6	14,8	14,8
<i>55-64</i>	12,7	12,0	12,9	12,4	11,5	11,8
<i>65-</i>	21,8	20,2	19,2	20,1	16,8	18,7
Ikasketak						
<i>Ez daki irakurtzen</i>	0,2	0,7	0,2	0,5	1,1	1,2
<i>Ikasketarik gabe</i>	2,3	2,9	1,6	2,4	5,5	4,1
<i>Lehen ikasketak</i>	10,4	18,1	15,8	16,3	13,9	14,8
<i>DBH</i>	38,7	31,1	32,2	32,5	28,6	34,9
<i>Batxilergoa eta LH</i>	29,1	32,2	35,3	32,8	29,2	29,2
<i>Erdi mailako titulua</i>	7,2	6,1	7,4	6,7	8,0	5,9
<i>Goi mailako titulua</i>	12,1	8,8	7,4	8,8	13,8	9,9
Gizartea						
<i>Goi maila</i>	6,2	6,1	6,9	6,4	11,9	8,2
<i>Erdi goi maila</i>	12,1	13,6	16,2	14,2	17,6	16,0
<i>Erdi erdi maila</i>	52,3	52,5	50,4	51,8	43,7	47,3
<i>Erdi behe maila</i>	27,5	26,3	23,8	25,7	23,1	25,0
<i>Behe maila</i>	1,8	1,5	2,7	2,0	3,7	3,6
Lana						
<i>Lanik badu</i>	50,7	45,5	47,5	46,9	51,7	53,0
<i>Ez du lanik</i>	49,3	54,5	52,5	53,1	48,3	47,0
Hirigunea						
<i>-2.000 biztanle</i>	11,9	3,7	5,1	5,3	1,2	1,8
<i>2.000-10.000</i>	4,4	14,5	17,1	14,0	4,5	10,5
<i>10.000-50.000</i>	8,0	30,3	43,0	31,3	10,2	22,1
<i>50.000-500.000</i>	0,0	20,3	8,4	13,7	30,0	34,3
<i>Hiriburuak</i>	75,7	31,2	26,5	35,8	54,2	31,3

Donostiako Zinemaldiaren inguruan sarri entzun ohi da donostiar hiritarra erabat zinemazalea dela. Egia da gero bertako nazioarteko zinemaldiak bizpahiru belaunalditako tradizioa duela eta ezin uka irailean zehar sekulako zinema-giroa sumatu ohi dela Donostian zehar, baina galdera zera litzateke: Zinemaldiak zinema-zaletasuna areagotzen edo aldatzen al du? Inkestek ez dute zaletasun abstrakturik baloratzen baina bai, ordea, zinema-kontsumoa neurtzen eta zinemazalearen soslaia azaltzen.

Oro har, Euskal Autonomia Erkidegoan zinemara joan ohi den hiritarra emakumea litzateke, adinez 31 urte ingurukoa, Lanbide Heziketa edo batxilergo-ikasketak ditu, familiaz erdi mailakoa, ez da lanean ari, hiru hiriburuetako batean zein 10.000 biztanletik gorako herrietan bizi da eta, batez beste, hiru hilabetetik behin edo zinemara joan ohi da.

Zinemara joan ohi direnen arteko profila herrialdez herrialde aztertuz gero, nabarmen-nabarmena da bizkaitar eta gipuzkoarren arteko parekotasuna. Hirigunea edo izan ezik (Gipuzkoan 50.000 biztanletik gorako hiri bat baino ez dago), gainerako ehunekoak berdin samarrak dira batean zein bestean. Araban, aldiz, ezinbesteko hirigune-ezberdintasunez gainera, sexuari eta lanari buruzko datuak gurutzatuak daude. Horrez gainera, gutxiago dira lehen ikasketak baino ez dituztenak eta gehiago, aldiz, goi mailako tituludunak.

Liburu zuria

Azkenean, ikus-entzunezko euskal sektoreak izango du agindu, eskatu eta promes egindako Liburu Zuria. Donostiako Zinemaldian zehar aurkeztutako txosten luzea laburtu beharraren beharrez, hiruzpalau puntu dirateke zein baino zein azpimarragarriago.

Hasteko, hartutako erabakiak ez dagozkio Kultura Sailari bakarrik, Diputazioei eta Eusko Jaurlaritzaren beste lau saili (Ogasuna, Industria, Hezkuntza eta Lana) ere baidiz, ETB eta SPRI enpresa publikoak tarteko. Erakunde pu-

blikoen ordezkariak IKEBATZ (Ikus-entzunezkoen Erakundeen arteko Batzordea) osatuko dute, norik bere aldetik jardun beharrean ildo beretik eta elkarlanean aritu daitezzen.

Industria Sailak ikus-entzunezko sektorea estrategikotzat joko du eta ikus-entzunezko enpresak, enpresa diren aldetik, kontuan hartuko ditu. Honek zera esan nahi du, bestelako industria-mota guztiek izan ditzaketen laguntza-programak (teknologia berri, esportazio eta inbertsioen arabera) eskaintzeaz gainera, ikus-entzunezko sektoreak diskriminazio positiboa izango duela. Horrez gainera, Industria Sailak ikus-entzunezko sektorearen klusterra sustatuko du, beti ere sektoreak berak horrela nahi eta eskatuko balu. Une honetan hamaika dira (automozioa, telekomunikazioak, energia, ingurumena, elektrotrogiak, makina erreminta, aeronautika, ezagutza, portuak, itsas industria eta papera) EAEko klusterrak osatzen duten sektore estrategikoak eta ikus-entzunezkoa hamabigarrena izan ahal izango da.

Kultura Sailaren lan-esparrua, aldiz, ikus-entzunezko enpresa horiek ekoizten duten produktua izango da eta, ohiko diru laguntzez gainera, finantziario-sistema berria jarriko du indarrean, industria alorrean erabat arrakastatsua suertatu den itzuli beharreko diru-aurrepen sistema alegia. Diferentzia batez, Industriak itzuli beharreko diru laguntzak inbertsiorako aurreratu ohi dituen bitartean, Kulturak produkzioarako aurreratuko dituela. Besteak beste, 15 milioi euroren laguntzak: 9 milioi produkzioa sustatzeko diru-aurrepenak eta 6 milioi kredituen «bigungarri».

Horrez gainera, Ogasunak hainbat finantziario-iturri sustatuko ditu, Hezkuntzak sektoreak behar dituen ikastaroak bideratuko, Lanak ekoizpen-sektoreari dagozkiokeen lan-berezitasunak aztertuko eta Diputazioek erraztasun fiskalak eragingo.

Bestalde, SPRIren laguntzaz, Donostiako Miramonen zein Bilboko Erakustazoka zaharrean (EITBren egoitza berria, beraz) «Irudi Park» izeneko industrialdeak eraikiko dira, ekoiztetxe pribatuak bertan koka daitezzen.

Informazio Gizarterako Erregioen Mundu Goi Bilera

Abenduaren 4 eta 5ean Lyonen eratuko da Informazio Gizarterako Erregioen Mundu Goi Bilera. Ekintza hau aurreko otsailean Bilbon izan zen IT4ALL (Guztiontzako Informazio Teknologiak) kongresuaren ondorengo bilera nagusia izango da, NBeren eraginez indarrean jarritako egitasmoaren barruan.

UNITAR Hezkuntza eta Ikerkuntzarako NBeren Institutuak urteak daramatza Informazio Gizartean mundu zabalean erakar ditzakeen desorekez kezkatuta, eta, oinarrizko gizarte zibilarekin konektatu nahirik, sektore pribatu eta erregioen partaidetzaz baliatu nahi izan du, Estatuak aski ez direlakoan. Erregioek parte har zezaten egindako deia euskal erakundeak izan ziren lehenak erantzuten eta ildo horretatik eratu zen Bilbon aipatutako IT4ALL kongresua.

Euskalduna Jauregian bildu zen lehen batzar hark hiru erabaki nagusi hartu zituen. Lehen eta behingoz, Bilbo-ko Agiria onartu, non lortu nahi diren helburuak eta aurrerantzean jorratu beharreko urratsak zehaztu ziren. Bigarren, ondoko hilabeteetan Afrikan (Dakar, Senegal), Hego Amerikan (Sao Paulo, Brasil) eta Asian (Shanghai, Txina) lan-bilerak egin, han-hemenkako erregioen partaidetza a reagozteko. Eta, hirugarren, sortu beharreko erregio-sarea antolatzeke bulego nagusia Bilbon bertan (Zamudioko Teknologia Parkean) kokatu.

Abenduan Lyonen izango den goi bileran ehundaka erregioren onespina lortu nahi da, ERISA (European Regional Information Society Association) delakoa ere tarteko dela, ondoren Genevan eta azkenik Tunisian (2005) izango den Informazio Gizarterako Mundu Goi Bileran erregioek ere zer esanik eta zer eraginik izan dezaten.

Korporazioen ospe eta irudia

Korporazio-ospea da, besteak beste, telepoliseko enpresa-munduan gero eta garrantzi gehiago duen arloa. Kor-

porazio-ospea, alegia: fama, irudia, sona, izen ona, jendaurreko isla... teoriaraz balantze ekonomikoaren barruan kontuan hartu ezin diren balio ukiezinak.

Oraintsu arte, Industria Gizartearen garaian, edozein enpresaren alderdirik baliotsuena urtean azkenengo emaitza ekonomikoa izan izan da. Enpresen arrakasta diru-etekinen arabera baino ez zen neurtzen. Azken bolada honetan, aldiz, Ezagupen Gizarteak aurrera egin duen heinean, bezeroa, giza-kapitala, kalitatea eta ingurumena dira indartzen ari diren balioak. Eta, ondotik, enpresaren baitango balio neurgaitzak: gizarte-erantzukizuna, korporazio-kultura, lidergoa eta kanpo-irudia.

Citigate Sanchis komunikazio-taldeak Euskal Autonomia Erkidegoaren enpresen artean inkesta egin du aurten go udaberrian eta, aldeaz aurretik, korporazio-ospea neurtzeko irizpideak zeintzuk beharko ote lirartekeen galdetu. Erantzunen arabera, honako hauek omen dira irudi onazateko landu beharreko faktorerik garrantzitsuenak: 1- Komunikazioa (%19). 2- Kudeaketa ona (%16). 3- Balioa eragiteko gaitasuna (%14). 4- Emaitza ekonomikoak (%12). 5- Eskaintzaren kalitatea (%11). 6- Gizarte-erantzukizuna (%10). 7- Eraberrikuntza (%9). 8- Etika enpresariala (%8).

Irizpide hauen arabera, korporazio-osperik onena duten lehen hamar enpresak hauek dira: 1- Iberdrola. 2- Eroski. 3- MCC. 4- BBK. 5- Correo Taldea. 6- CAF. 7- Irizar. 8- Gamesa. 9- Idom. 10- Fagor. Hala ere, arloz arlo be-reiztuz gero, enpresen rankinga honela geratuko litzateke, sailik sail:

Komunikazio sailean, lehen hamarrak, aurrenetik atzeneraino: Iberdrola, Eroski, BBK, MCC, Correo, Irizar, CAF, BBVA, Gamesa eta Fagor. Kudeaketa onaz, MCC, Irizar, Correo, Eroski, Iberdrola, CAF, BBK, Gamesa, Idom eta Fagor. Balioa eragiteko gaitasunaz, Iberdrola, Eroski, MCC, Correo, BBK, CAF, Gamesa, Idom, BBVA eta Fagor. Emaitza ekonomikoen arabera, Iberdrola, Eroski, BBK, Correo, MCC, CAF, Irizar, Gamesa, Idom eta Fagor. Eskaintzaren kalitatean eurtzerakoan, Iberdrola, Eroski, MCC, Correo, CAF, Irizar, BBK, Gamesa, Fagor eta Idom. Gizarte-erantzukizunari dagokionez, Eroski, MCC, BBK, Iberdrola, Irizar, CAF, Co-

rreo, Metro Bilbao, Fagor eta Idom. Eraberrikuntzaz jabetu beharraz, MCC, Iberdrola, CAF, Eroski, Irizar, Gamesa, Correo, Fagor, Idom eta BBK. Etika enpresarialaz, azkenik, Eroski, Iberdrola, MCC, BBK, Irizar, Idom, Correo, CAF, Gamesa eta Fagor.

Horrez gainera, publikoarekin harremanik onena lortzen duten enpresen artean honako hauek dira lehen hamarrak Eroski, BBK, Euskaltel, Correo Taldea, Iberdrola, Metro Bilbao, Irizar, Euskadiko Kutxa, Gipuzkoako Kutxa eta MCC.

Nork bere balorazioak egin ditzake baina, hondarrak gabeko ur handietan sartu gabe, honako hauek begi-bistako samarrak dira. Lehen-lehenik, jira eta buelta, enpresa berberak ari direla guztion gogotan. Besteak beste, enpresa handi samarrak direlako eta komunikabideetan sarri agertu ohi direlako, segurutik.

Bestetik, behin eta berriz agertzen diren hamar-hamabi enpresa horien artean lauzpabost kooperatibak dira. Gaur egun guztiz normala irudi dakiguke, baina orain dela 30 urte eskas nekez uste lezake inork. Kooperatibak nagusi dira kudeaketaz, erantzukizunaz zein etika enpresarialaz, baina ez dira hutsaren hurrengoak emaitza ekonomikoen zein komunikazioaren arabera.

Azkenik, publikoarekin konektatzeko gaitasuna n e u rterakoan, aipagarri Irizar, bera baita lehen hamarren zerrenda horretan fabrikatzaile bakarra. Gainerako be-deratziak ia-ia eguneroko zerbitzu-enpresak dira gehienbat eta autobusak egitea ez da, beharbada, jendearengana iristeko biderik errazena.

Telepolis bat eta bakarra?

Telepolisa da, laburtu beharraren beharrez, telebista, telefonoa eta informatikaren arteko konbergentziaz baliatuz elkarrekin komunikatzeko gauza den hiri globala. Globala bai baina... zenbaterainoko globala? Non amaitzen den globaltasuna? Edo, bestela esana, ba al du globaltasunak amaierarik?

Galdera teorikoa da erabat, gure gaur egungo globaltasunak jakineko amaiera baitu, gure Lur planeta hau alegia. Baina errealitateak aldatu egiten dira. Europaren globaltasun-kontzeptua goitik behera aldatu zen Amerika aurkitu zenean eta, zer esanik ez, mundua ez zela unibertsoaren erdigunea jakin zenean. Eta, bihar-etzi gure telepolis hau beste handiago baten auzuneetariko bat baino ez balitz?

Inork ez daki hor zehar, unibertsoan barrena, bestelako telepolisen bat (edo milioiak) ote dagoen baina gauza jakina da iritzirik uzkurrena dutenak biologoak eta ingeniariak diren bitartean baikorrenak astronomoak eta informatikariak direna. Eboluzionisten ustez demaseko kasualitate ikaragarri handia beharko litzateke gurean izan den bilakaera nonbait errepikatzeko eta ingeniariak ez dute proportzio baliagarriak sumatzen gaurko material eta distantzien artean. Irrati-uhinez eta sistema digitalez lan egin ohi dutenak, ordea, ez dira iritzi bereko: bilakae-ra guztiek ez dute nonbait horren konplexuak izan beharrik eta distantziak eta materialak ez omen dira hain gaindiezinak.

Biologoek gogoratu ohi dute inteligentziaren bilakae-ra 4.500 milioi urteren fruitu dela eta informatikariak, aldiz, gizakiak azken berrogeita hamar urteotan baino ez duela izarrarteko komunikaziorik lortu.

Eboluzionisten arabera, hor nonbait beste telepolis galdurik bat balego ere, nahiz eta argi-abiadaz baliatu, erabat ezina omen litzateke elkarrekiko komunikazioa lortzea. Informatikarien ustez, aldiz, argiaren abiadaren %1 aski omen luke zibilizazio aurreratu batek, mila urte-tik behin edo (30 giza-belaunaldi) planetaz aldatuz, 30 milioi urtetan Galaxia osoa gurutzatzeko. Hutsaren hurrengo Galaxiaren adinarekin alderatuz gero.¶